75 років
Служи Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го ГРУДНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 4, 1968 No. 224. VOL. LXXV

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 3-го грудня, 1968

В АМЕРИЦІ

ЗСА ВТРАТИЛИ 8.8 БІЛЬЙОНА ДОЛ., заключивши 67 більших контрактів на розбудову військової оборони цієї країни, які то контракти треба було пізніше уневажнити, бо та зброя, яку мали продукувати і яку вже почали були продукувати, виявилася перестарілою. Найбільші витрати, бо аж 1.468 більйона дол., мала держава на продукції бомбовиків Б-70. На джетових ракетах Департамент Оборони втратив 678.8 мільйона дол. („Невейджо") і 677.4 мільйона дол. („Снарк"). На літаки типу „Скайболт" витрачено 440 мільйонів. дол. Ці літаки мали служити не тільки ЗСА, але й Великій Британії. Техніка так швидко йде вперед, що поки випродукують якусь нову зброю, вона вже „перестаріла".

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО НАДПОДАТОК буде продовжений після 30-го червня, коли б він, згідно з законом, мав скінчитися. Секретар скарбу Генрі Фавлер заявив, що цей податок потрібний буде і після 30 червня 1969, бо інфляція буде тоді ще дуже сильна. Подібно заявив голова Палатної Комісії Способів і Засобів конгресмен із Арканзо Вілбур Міллс, який має великий вплив при вирішуванні податкових справ. Передбачають, що Ніксон не матиме більшого непорозуміння з впливовим конгресменом Міллсом, бо обидва вони за те, щоб не було великих дефіцитів у федеральному бюджеті. Ніксон обіцяв скасувати „надподаток", як скінчиться війна у В'єтнамі, але як воно буде, побачимо.

СОЮЗ МОЛОДИХ СОЦІЯЛІСТІВ на конвенції в Чикаго плянує швидким темпом збільшити число своїх членів, втягаючи до своєї марксівської організації студентів академічних шкіл та учнів середніх шкіл (гай скулів). На конвенції було майже 900 делегатів із 32-ох стейтів та з 8-ох чужих країн. Цей Союз Молодих Соціялістів не підтримує комуністичні партії СССР та його сателітів, ані комуністів у ЗСА. Вони визнають писання Леніна, Троцького, Малколма Х та Ернеста Че Гевари, а Сталіна називають „різником". Ціль цієї партії: підтримувати афроамериканську боротьбу за волю і справедливість, продовжувати організувати маси проти війни у В'єтнамі, осмішувати маси про конечність упадку капіталізму й імперіялізму.

ТРИ ПРОФЕСОРИ НАЗИВАЮТЬ АВТО ворогом число один публічного здоров'я, дискутуючи на цю тему в радіовій програмі в Гартфорді. Один із цих професорів Ейлського університету д-р Ричард Вейнерман, який твердить, що авта спричиняють більше як половину каліцтва та спричиняються до занедужань на серце, бо „люди вже не ходять, тільки всюди їздять". Крім цього авта є одною із причин цього, що в містах занечищене повітря. Професор біології Артур Гелстон говорив також про занечищування повітря автами, а професор Пол Б. Сірс нарікав на те, що американці шанують те, що причиняється до збільшення їхніх прибутків і не дбають про нематеріяльні цінності.

Д-Р НАУМ ГОЛДМАН ПЕРЕСТЕРІГАЄ жидів проти „нової форми антисемітизму", яка виникає серед так званої Нової Лівиці. Д-р Голдман — це президент Світового Жидівського Конгресу. Він каже, що різні нові войовничі рухи, стараючися скріпити революційні сили в різних частинах світу, послуговуються протижидівськими кличами, щоб осягнути свої політичні цілі. Д-р Голдман каже, що „клясичний антисемітизм реакціонерів", екстремістичні елементи з Нової Лівиці замінили на атаку проти сіонізму, називаючи Ізраїль країною „колоніяльного імперіялізму".

У СВІТІ

МІЖ ІЗРАЇЛЕМ ТА ЙОРДАНІЄЮ ВІДБУВСЯ знову в понеділок 2 листопада тригодинний гарматний поєдинок, при чому — за ізраїльським повідомленням — йорданські стрільна падали на 10 ізраїльських осель в обширі Галилейського озера. Цей артилерійський двобій припинився після налету ізраїльського бомбовика проти йорданського міста Ірбід за 40 миль на північ від столиці Йорданії Амман.

В СТОЛИЦІ ІНДІЇ НЮ ДЕЛІ ВІДКРИТО Міжнародний географічний конгрес з участю 1.250 видатних географів з 75-ох різних країн світу. Цей конгрес має велике також практичне значення, бо приявні на ньому фахівці мають уточнити найбільш урожайні та до цього часу не використані землі у світі — з уваги на перенаселення світу та загрозу голоду. Таким чином Географічний Конгрес посередньо займається також проблемами переселення і транспортації.

НА МІЖНАРОДНОМУ ГЕОГРАФІЧНОМУ КОНГРЕСІ В НЮ ДЕЛІ ДОПУЩЕНО доповідь на тему „Вплив релігії на перше обслідування європейцями й накреслювання мап в Азії". Коли предсідник проф. Джордж Кіш з Мишиґенського університету викликав автора доповіді до відчитання її, виявилося, що тим автором є 15-тирічний учень середньої школи (гайскулу) з Ню Шрюсбері в Ню Джерзі, Артур Брасн Купер.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПІДТРИМУЄ справу звільнення 15-ох кораблів, які застрягли посередині Суецького каналу під час минулорічної ізраїльсько - арабської війни й досі не можуть відтіль видобутись. Ізраїль погоджується, щоб очистити північну частину Суецького каналу й випустити туди ув'язнені кораблі, але противиться відкриттю також північної частини каналу, поки Єгипет не дозволить користуватись ним також ізраїльським кораблям. СССР наполягає на відкриття цілого Суецького каналу, бо тоді його воєнна фльота, зосереджена тепер на Середземному морі, мала б легкий доступ до Арабського моря й Індійського океану.

ПАПА ПАВЛО VI ЗАПОВІВ, що найближчу опівнічну Різдвяну Богослужбу відправить для 5.000 робітників державної сталеварні у Таранто, на південний схід від Риму. Цю сталеварню збудовано три роки тому в найбіднішому обширі Італії.

ВІЙНА У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗОСЕРЕДЖЕНА тепер у трьох обширах: на південь від здемілітаризованої зони, вздовж 100-милевого кордону з Камбоджею і біля великих міст, головно Сайгону. Найбільші ворожі війська знаходяться у „безпечному схоронищі" в „невтральній" Камбоджі. Американські й південно - в'єтнамські війська намагаються віднаходити й нищити більші ворожі з'єднання.

Кіссінґер найменований на асистента Ніксона в справах державної безпеки

Ню Йорк. — Президент елект Ричард М. Ніксон найменував 45-річного професора Гарвардського університету Генрі А. Кіссінґера на свого асистента в справах державної безпеки. Після інавгурації нового президента 20-го січня 1969-го року Кіссінґер займе те місце між дорадниками Президента, яке тепер при президенті Джансонові займає Волт В. Ростов, що є одним із найвпливовіших дорадників Президента. Кіссінґер є німецького роду, він в 1943-му році став громадянином ЗСА внаслідок натуралізації. Він вже працював в урядах президентів Айзенгавера і Кеннеді, займаючи не такі важливі становища, яке матиме в уряді Ніксона. Новообраний Президент заявив, що всі агенції в його уряді мусять мати готові далекосяжні пляни, щоб не шукати розв'язки аж тоді, коли якась проблема зактуалізується. На думку Ніксона асистент президента Л. Б. Джансона Ростов вмішувався до тих справ, які має вирішувати державний секретар. Ніксон сказав, що Кіссінґер не буде „стіною" між Президентом і державним секретарем та секретарем оборони. „Я пляную мати рішучого і дуже енергійного державного секретаря". Ні Ніксон ні Кіссінґер не виявили нічого в справі майбутньої закордонної політики ЗСА. Кіссінґер сказав про себе, що він під час своєї 15-річної публічної праці старався, щоб його не називали ані „твердим, ані м'яким".

Під час учнівських демонстрацій в Брукліні поранено поліцистів і побито вчителів

Бруклин, Н. Й. — В понеділок 2-го грудня не було спокою в школах в Брукліні, бо учні деяких середніх шкіл (гай скулів) демонстрували та бешкетували вибиваючи вікна в шкільних будинках та кидаючи камінням на поліцистів й побиваючи учителів. Внаслідок цього припинено навчання в середній школі ч. 271 аж до дальшого зарядження. Заарештовано 22 особи, між ними є 15-річний юнак, який кинувся був на поліциста. Більшість учнів, які демонстрували, — це негри. Учнівські заворушення — це продовження того становища, яке спричинило було страйк вчителів, який тривав 7 тижнів. Тепер учні не хочуть навчатися по 45 мінут довше кожного дня, щоб надробити научний матеріял. В деяких школах батьки учнів побивають учителів. Голова вчительської спілки Шенкер погрожує, що вчителі почнуть знов страйкувати, „коли не зможуть спокійно працювати в школах.

Багатство загрожує здоров'ю американців — твердить голова АЛТовариства

Маямі Віч, Флорида. — Рада Довірених Американського Лікарського Товариства приготовила звіт на конвенцію, в якому твердиться, що заможність американців спричиняє те, що люди забагато їдять, надмірно п'ють, забагато курять, пізно кладуться спати й споживають надмірне число ліків. Пацієнти не слухають рад лікарів. У звіті закликається лікарів, щоб повчали американський нарід про туроло, яку має відограти кожна людина в збереженні свого здоров'я. Голова АЛТовариства д-р Двайт Л. Вілбур із Сан Франсиска закликав американців до самодисципліни в справі дієти, ліків, курення й пиття та в справі виконування потрібних фізичних вправ. Палаті Делегатів АЛТ зголошено 50 резолюцій, в цьому аж три резолюції в справі куріння цигарок, в яких гостро виступається проти курення, як причини частих недуг. В одній резолюції закликається лікарів, щоб прилюдними заявами закликали пацієнтів не курити. В другій резолюції закликається припинити реклями цигарок в телевізійних програмах, а в третій резолюції вимагається, щоб самі лікарі припинили курення та своїм прикладом заохочували пацієнтів не курити.

Екзекутива УККА відзначить 100-річчя „Просвіти" окремим засіданням

Ню Йорк. — Найближче засідання Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки відбудеться в суботу, 7-го грудня 1968 р. в Українському Інституті Америки, 2 Іст 79 вул. в Ню Йорку, о год. 1-ій по пол. й воно складатиметься з двох частин: ділової (до год. 3-ої по пол.) і святочної, яка буде присвячена відзначенню 100-літнього Ювілею Матірного Товариства „Просвіта", заснованого 8-го грудня 1868 року у Львові. До участи в тій святочній частині запрошені, як почесні гості, члени останнього Головного Відділу Т-ва „Просвіта": проф. Микола Андрусяк, Роман Білинський, ред. Богдан Кравців, д-р Ярослав Падох, ред. Юліян Тарнович, д-р Микола Ценко, д-р Атанас Фіґоль, дир. Михайло Хронов'ят, дир. Петро Пасіка, які живуть у ЗСА і в Канаді, як також урядовці головної канцелярії „Просвіти" у Львові: дир. Семен Магаляс, інсп. Петро Петрик, пані Наталія Дорошенко-Савченко та пані Марія Біскупська. Вратимуть участь в цьому урочистому засіданні також члени Екзекутиви і Політичної Ради УККА та голови Відділів УККА Східного Побережжя. На закінчення засідання буде підписане Звернення до Українського Громадянства почесними гістьми і членами Екзекутиви УККА. Після святочної частини відбудеться при перекусці товариська зустріч учасників засідання.

Занедужав визначний союзовий діяч Іван Галичин

Маямі, Флорида. — З родини Івана Галичина, відомого і визначного союзового діяча на терені Ню Йорку, колишнього голови Т-ва „Дністер", 361-го Відділу УНСоюзу, брата покійного предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина, повідомляють, що 24 листопада ц.р. в часі свого перебування в Маямі на Флориді, він занедужав на серце й був перевезений до шпиталю, де поволі вертається до здоров'я під опікою лікарів та своєї дружини. Велика союзова громада Ню Йорку бажає п. Іванові Галичинові швидкого повороту до повного здоров'я та до союзової праці.

Паризька конференція про В'єтнам відновиться в наступному тижні

Париж. — Сподіваються, що під кінець цього тижня прибуде до Парижу делегація від уряду Південного В'єтнаму та що в наступному тижні відновляться засідання Паризької конференції про замирення у В'єтнамі. Один член південно-в'єтнамської делегації прибув вже до Парижу для приготування різних технічних подробиць. Заступник голови американської делегації Сайрус Венс перевів в минулий понеділок довгу нараду з представником північно-в'єтнамської делегації Га Ваном Ляв, при чому вони обмінялись взаємними оскарженнями щодо порушування умови про припинення американських ворожих актів проти Північного В'єтнаму та пошанування Південним В'єтнамом здемілітаризованої смуги. Однак речники з обох сторін підкреслили, що та зустріч не мала на цілі висловити лише взаємні оскарження, лише ділово підготовити відновлення конференції. Рішено, що дальші засідання будуть відбуватись в тому самому Міжнародному конференційному центрі, колишньому готелі Мажестік „недалеко Тріюфального Луку, де відбулися вже попередні 28 засідань від 13 травня по 30 жовтня ц. р. Конференція знову буде проводитись в мовах в'єтнамській і англійській, частинно французькій, з перекладами. Перше засідання буде присвячене на проголошення заяв щодо характеру учасників конференції — тоді комуністи „не визнають" південно-в'єтнамську делегацію, а ці останні, і так само південно-в'єтнамська делегація „не визнає" представників Фронту Національного Визволення. Але західні обсерватори в Сайгоні переконані, що в ході нарад південні в'єтнамці виявлять більшу поступливість. Не визначено ще докладно дня відновлення конференції. Голова американської делегації Аверелл Гарриман перебуває тепер в Америці.

Нассер знову погрожує війною Ізраїлеві

Каїро. — Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер виголосив в понеділок 2 грудня одногодинну промову перед 1.700 членами єгипетської монопольної в Єгипті Арабської Соціялістичної Унії, при чому він закликав єгипетський нарід до терпеливого вижидання „слушної хвилини для відновлення війни" проти Ізраїлю. Нассер підкреслив, що єгипетський фронт — найгрізніший для Ізраїлю і що Ізраїль знає про це. Проте водночас він заявив, що „в міжчасі" Єгипет не є проти почесного замирення, якщо його можна б осягнути. У своїй промові, що її передано через радіо, Нассер — всупереч своєму звичаєві — не атакував Америки і політичні обсерватори в Єгипті пояснюють це готовістю Єгипту покращати свої взаємини з ЗСА після приходу до влади Ричарда Ніксона. В цьому тижні має прибути до Каїро спеціяльний делегат Ніксона. кол. губернатор Вілліям Скрентон. Нассер заперечив, наче минулотижневі студентські заворушення послабили його режим та заявив, що він не толеруватиме за в орушень, ціллю яких є захитання існуючої влади в Єгипті й хаотизування внутрішніх відносин. Нассер виявив у своїй промові, що звільнено з кацету коло 400 членів підпільної опозиційної партії Мусульманське Братерство.

Ювілей „Свободи", заплата Національного Датку та посилення праці в грудні були предметом зборів Округи УНС в Ню Йорку

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 28 листопада 1968 р. в приміщенні домівки „Дністра", 361-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку відбулися організаційні збори, які в першу чергу були присвячені останнім заходам для відбуття ювілейного бенкету, що його влаштовує ньюйоркська союзова Округа в суботу, 14-го грудня ц. р. в Народнім Домі в Ню Йорку, з нагоди 75-річчя найстаршого у країнського щоденника „Свобода", органу УНС. Збори обміркували участь якнайширших союзових і загально-громадських кругів в бенкеті, зокрема ж делегатів всіх місцевих і центральних установ, схвалили проєкт ювілейної відзнаки, роботи мистця Ярослава Паладія, прийняли звіт д-ра Соколишина про підготовану ним виставку видань „Свободи" й остаточно схвалили програму бенкету, зокрема її розривкову, мистецьку частину. Після цього головний секретар УНС, Ярослав Падох, подав інформації про стан цьогорічної організаційної праці та успіхів місцевої Округи УНС, а зокрема про намагання значно збільшити її членство. Округа, яка займає третє місце після Філядельфії і Торонта, має змогу виконати своє завдання, якщо, за словами гол. секретаря, присвятиться виключно, союзовій праці впродовж грудня. З вдячністю підкреслено заслуги Відділів ч. 19 (секретар д-р Р. С. Голіят), 88 (організатор В. Квас) та 203 (секр. І. Жук), які повністю виконали свої квоти, та організаторів, які придбали найбільше членів, а саме В. Кваса, д-ра В. Палідвора, М. Хоманчука, А. Копистянського, сл. п. І. Васильшина, В. Мандзія, І. Пригоди, П. Кучми й ін. Після цього гол. предсідник Йосип Лисогір поінформував про підготову відзначення 75-річного ювілею УНСоюзу та про близьке досягнення 35 мільйонів майна УНСоюзу. Крім ділового комітету, який буде підготовляти ювілейний бенкет й інші імпрези з нагоди згаданого ювілею, твориться почесний комітет, до якого запрошено всіх Владик наших Церков з Верховним Архиєпископом і Кардиналом Йосифом на чолі, який запрошення уже приняв. На головних промовців на бенкеті запрошено віце-президента ЗСА Еґню та сенатора з Канади проф. П. Юзика. Після дискусії над цими інформаціями доповідями обрано діловий комітет для підготови ювілейного бенкету, який має відбутися у саме 75-річчя УНСоюзу, в саме 22 лютого 1969 р., в особах голови Окружного Комітету адв. Івана Флиса, заст. гол. предсідника М. Душник, д-ра О. Соколишина, Миколи Хоманчука, Михайла Салдана, Івана Пригоди і Волтера Клозника. Після привіту приявного на зборах заст. гол. предсідника Володимира Сохана, виголосив промову голова Об'єднаного Комітету Організацій м. Ню Йорку, адв. Роман Гуглевич, який закликав приявних відпоручників Відділів, щоб всі Відділи УНСоюзу стали активними членами Комітету та щоб усі, як особи, так установи, склали свій обов'язковий національний даток на УНФонд УККА, не пізніше кінця грудня.

ГРОМАДА В СТ. КЕТРИНС ПЕРША В КАНАДІ ВІДЗНАЧИЛА 75-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

Ст. Кетринс, Канада. — Місцева поважна і добре зорганізована Українська Громада була першою в Канаді, що відзначила 75-річчя „Свободи", влаштувавши з цієї нагоди концерт, що відбувся минулої неділі, 1-го грудня в залі нового Чорноморського дому. Ювілей „Свободи" був того дня своєрідним всенародним святом, бо вже перед полуднем місцевий парох всч. о. декан д-р М. Комар відправив з цієї нагоди благодарну Святу Літургію, а на концерті ввечорі було приявних кругло чотири сотні місцевих громадян, в цьому багато молоді. Ред. А. Драган, говорячи про ролю „Свободи" в творенні — за словами другого з черги редактора „Свободи" з 1896-му році — „Канадійської Русі", пригадав, що першу згадку про українське зацікавлення Канадою і навпаки подибується у „Свободі" з 3-го жовтня 1895-го року у довшій інформаційній статті про поїздку д-ра Йосипа Олеськова по Канаді для перевірки можливостей українського поселення в цій країні. Опісля в „Свободі" з 6-го лютого 1896-го року була надрукована довша статтів вже самого д-ра Олеськова на тему: „Куди спрямовувати еміґрацію". В тому часі „Свобода" вела свій „хрестоносний похід" проти підмовного жахливих умовин переїзду та побуту українських еміґрантів у Бразилії й після появи статті д-ра Олеськова повела інтенсивну акцію в користь української еміґрації до Канади. Опис переїзду і поселення більшої української групи в Канаді, надрукований в „Свободі" з 2-го липня 1896 року, був уже такий заохочуючий, що йому не легко було опертись навіть той, хто не мусів чи не потребував еміґрувати з рідної землі. Від того часу, „Свобода" найтісніше зв'язана з українським поселенням та розвитком українського життя в Канаді по сьогоднішній день.

Програму концерту започаткував коротким вступним словом п. Петро Дяків, який і проводив програмою. Велике одушевлення викликали серед приявних кількаразові виступи славного вже дівочого хору „Веснівка" при курсах українознавства свято - миколаївської школи в Торонті під диригентурою Квітки Галини Зорич-Кондратської та місцевого танцювального ансамблю. (Закінчення на стор. 3-ій)

Організація „Міжнародна Амнестія" знову турбується долею В. Чорновола

Вашингтон, Д. К. — Організація „Міжнародна Амнестія", що дбає про звільнення політично переслідуваних із в'язниць і кацетів, без огляду на те, в яких країнах світу є переслідування, у ч. 3 свого видання "Amnesty Action" знову порушила справу безпідставно засудженого журналіста Вячеслава Чорновола. На обкладинці того журналу посередині витяті кілька ліній та намальовані ґрати, через які видно обличчя В. Чорновола, фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографій політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських інтелектуалів. У біографічній довідці, що її написав Д. Гінріксен, є покликання на „Ню Йорк Таймс" і на „Телеграм" з Торонта, де докладно писалось про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Місії УССР в ОН, з надрукованим англійською мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумніву є комуністом" і не збирався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім же випуску надруковано „Лист з КГБ" — текст листа відомої на волю з Мордовії Є. Кузнецової, хоча не відомо, чи вона його писала. Лист переданий через Московське радіо, мав би бути відповіддю шведським науковцям, котрі вимагали від Москви звільнити княжну Є. Кузнецову, як безпідставно переслідувану.

В Ню Йорку відзначатимуть урочисто 900-річчя Кам'янця Подільського

Ню Йорк. — Окремий комітет при Українській Вільній Академії Наук у ЗСА влаштовує в суботу 7 грудня і в неділю 8 грудня ц.р. у залях свого будинку при 206 Вест 100 вул. в Ню Йорку, урочисте відзначення 900-річчя міста Кам'янець Подільський. У програмі суботньої сесії, що почнеться о 4-ій год. по пол., і що її відкриє президент УВАН проф. О. Архимович, передбачені доповіді з історії Кам'янця Подільського архітекта М. Кравчука, проф. І. Губаржевського, д-ра В. Омельченка, проф. І. Розгона та д-ра Яр. Туркала. В неділю 8 грудня, починаючи теж з 4-ої год. по пол., виступлять з доповідями і спогадами: ген. П. Шандрук, П. В. Гарбер, інж. К. Туркало, ред. Д. Корбутяк, д-р Т. Приходько-Солуха, архітект Я. Січинський та О. Загайкевич-Мельничук. Після доповідей буде цього ж вечора концерт з участю Ганни Шерей (меццо-сопрано) та нових бандуристів школи о. С. Кіндзерявого-Пастухова. В обидва дні буде відбуватися в залях УВАН виставка мистецьких пам'яток, мап та світлин Поділля й Кам'янця Подільського, як також картин Д. Горняткевича, С. Кіндзерявого-Пастухова, І. Кучмака, М. Кравчука й пані Є. Розгін.

УГВР влаштовує конференцію про природу й розвиток сучасної боротьби в Україні

Ню Йорк. — Середовище УГВР у ЗСА влаштовує 7-го грудня ц. р. конференцію на тему „Природа й розвиток сучасної боротьби в Україні на тлі рухів за свободу у світі". Відбудеться конференція в залі Літературно - Мистецького Клюбу при 149 Друга Евню о год. 6:30 вечора. У програмі передбачена доповідь д-ра Степана Олійника з Вашингтону, в дискусії над якою візьмуть участь: Григорій Грабович та Ренате Третяк — докторанти Гарвардського Університету, професор Володимир Нагірний, Зеня Сохор — докторант Колюмбійського Університету, д-р Богдан Цимбалістий і редактор Ростислав Хом'як. Проводитиме конференцією проф. Мирослав Лабунька з Філядельфії. Після конференції гутірка при каві і чаю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

За охорону суспільства

Головним виборчим гаслом новообраного президента Ричарда Ніксона було „закон і порядок". Щоб упевнитися, що це не була тільки фраза задля приєднання виборчих голосів, а дійсна програмова ціль, представник журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" провів інтерв'ю з Івеллем Дж. Янґером, якого редакція цього журналу називає головою покликаної Ніксоном групи, що студіює проблеми злочинности в Америці та способи її поборювання. І. Дж. Янґер був аґентом ЕфБіАй, після того суддею, вчителем кримінального права, тепер є прокурором у Лос Анджелесі. В своєму інтерв'ю Янґер ствердив передусім, що Ричард Ніксон ставиться до проблеми злочинности і боротьби проти неї якнайповажніше, і що напевно переводитиме він низку конкретних заходів, скерованих до тієї цілі.

Нема сумніву, що з усіх актуальних в Америці питань — питання правопорядку, пошанування закону та ґарантування безпеки рядовим громадянам найбільше хвилює широкий загал громадянства. Відомо, що порушування законів у ЗСА прибрало страхітливих і різногранних форм: це масові вуличні заворушення під расовими гаслами, студентські страйки й заколоти з політичним забарвленням, але найбільше — щораз частіші грабункові напади банд та злочинних одиниць. Небезпечними стали міські вулиці, тереном злочинів стали ще недавно спокійні містечка, ризиковно їхати вночі автом, після заходу сонця пустіють парки, люди бояться вертатись додому з театру.

Очевидно, злочинність не народжується „сама з себе" — вона має коріння в халупничих великоміських дільницях з їх сірою безнадійністю, як і в атмосфері такого добробуту, що в ньому молодь, шукаючи „нових шляхів", потрапляє часто на шлях нігілізму. Названий фахівець стверджує, що 75% усіх злочинів доконують в ЗСА особи 15-29 років. За одну з головних причин зросту злочинности він вважає атмосферу, що її породили три війни протягом останніх 20-ох років: друга світова, Корейська і В'єтнамська. Мовляв, за кожною війною тягнеться хвиля злочинства.

За головний прогріх у підході до проблеми публічної безпеки названий фахівець уважає надмірну охорону прав злочинця, із нехтуванням безпекою суспільства. Отож треба „звернути в сторону більшої охорони суспільства". Тому, що власне Найвищий Суд відзначив себе в останньому десятиріччі, як оборонець прав одиниці, запідозреної у порушенні закону, автоматично виринає питання: яке становище займе Ричард Ніксон супроти Найвищого Суду? Івелл Янґер не припускає, що Найвищий Суд при новому Президенті візьметься швидко за зміну своїх ліберальних попередніх ухвал, але передбачає таку зміну персонального складу Найвищого Суду, яка пересуне його більшість 5:4 в сторону консервативно наставлених суддів.

Названий дорадник Ричарда Ніксона в справі боротьби проти злочинности слушно передбачає прихильність Конґресу до всіх таких законопроектів нового Уряду, які будуть націлені на облегшення завдання всім органам внутрішньої безпеки. Конґрес складається із безпосередньо вибираних репрезентантів народу — і тому вони знають найкраще настрої суспільства. Конґрес ледве чи буде протиставитися законодавству, яке загострить кари за різні провини й злочини чи приверне право користуватись такими засобами, як підслух, коли ті засоби доцільні для виявлення злочинів. Правда, злочинів не можна поборювати самою тільки поліцією. Але поліція теж мусить мати кращу фахову підготову для виконування свого важкого звання, і тому для вишколу найбільш кваліфікованої поліційної верхівки плянується заснувати поліційну академію, щось на зразок військової академії у Вест Пойнті чи морської академії в Аннаполісі. Поліція матиме куди більші успіхи, коли знатиме й відчуватиме, що має по своєму боці, а не проти себе, всі судові чинники й найширші кола суспільства. Держава не може толерувати також таке явище, коли засуджений злочинець має леґальну змогу відкликатися до щораз іншого суду і довгими роками відтягати правосильний супроти себе присуд.

Інтерв'ю названого тижневика з авторитетним дорадником новообраного президента в справах привернення правопорядку й ладу в країні тим цінне, що подає надію на зміну „курсу" в цій країні по лінії більшого пошанування безпеки суспільства — проти одиниць, які атакують суспільство.

В. Ткач

ЕВРОПЕЙСЬКІ РЕАКЦІЇ НА ОБРАННЯ НІКСОНА

Мюнхен. — Якщо перед президентськими виборами в ЗСА можна було досить докладно устійнити, хто і з яких міркувань був в европейських політичних колах проти чи за Ніксона, то перші реакції відразу після проголошення результатів виборів були радше стримані и невиразні. Переважало почуття задоволення, що американського президента, незалежно від його особи, взагалі обрано і що ЗСА уникнули періоду непевности, який безумовно витворився б, якби ні один з кандидатів не здобув потрібної більшости голосів електорів. Цього періоду непевности боялися в Західній Европі, яка, з уваги на агресивну поставу СССР, потребує саме тепер підтримки збоку Америки.

Тепер, по трьох тижнях від виборів, можна вже докладніше устійнити настрої західньоевропейської публічної опінії у відношенні до нового американського президента. Ця опінія вже погодилася з тим, що новий президент — це Ричард Ніксон.

Ті европейські політичні і журналістичні кола, що були раніше радше противниками Ніксона, як американського президента, твердять тепер з неприхованою сатисфакцією, що американська політика мало зміниться під керівництвом нового президента. Спираючи свої твердження на факті домовлення про співпрацю поміж Джансоном і Ніксоном, ці кола оцінюють с и т уацію приблизно так, як це 18 листопада зробив німецький пресовий коментатор Гельмут Ліндеман, а саме: „Вже сьогодні ясно, що очікування тих европейців, які покладалися на ґрунтовну зміну американської політики після обрання Ричарда Ніксона, не справдяться".

Згідно з твердженням тих самих кіл, американська політика зміниться хіба лише в нюансах. Але й ці „нюанси" зумовлені будуть не так поглядами чи індивідуальністю нового президента, як обставинами, що вже витворилися і далі будуть витворюватися в міжнародній ситуації. Якщо, наприклад, ЗСА будуть більше, ніж протягом останніх кількох років, анґажуватися в европейські справи, то не тому, що це відповідатиме бажанням Ніксона, а з огляду на ситуацію, яка витворилась в Европі після совєтської інвазії в Чехо - Словаччині.

Якщо американсько-французькі відносини відпружаться, то на це менше вплине особа нового президента, як натиск на Західню Европу збоку СССР, а також і найновіші монетарні потрясення у Франції, що змушують президента де Ґолля зайняти більш примирливе становище. І якщо в американській політиці буде застосований твердіший курс у відношенні до СССР, то це станеться не з уваги на нібито „антисовєтське наставлення" Ричарда Ніксона, а з огляду на агресивну поставу самої Москви. Зрештою, додають згадані коментатори, Америка, так само, як Західня Европа, не має іншого вибору, як шукати далі можливостей відпруження і домовлення з Совєтським Союзом.

В цих міркуваннях, що політика Америки буде унапрямлюватися не особистими симпатіями чи антипатіями нового президента, є багато слушного. Бо інакше і не може поступати досвідчений і свідомий своїх обов'язків і своєї відповідальности державний муж. Проте, давні і вірні прихильники Ніксона в отих, власне, „нюансах", що мали б змінити доцьогочасну американську політику, добачають велике значення. Не тільки нюанси, але й стиль, тон і цілеспрямованість будуть змінені і зумовлять успішність політики нового президента.

Цікаво звернути також увагу на настрої представників поневолених Москвою народів, в тому числі й деяких українських кіл, які перебувають у різних країнах Европи. Серед цих кіл панує переконання, що президент Ричард Ніксон звертатиме увагу на проблеми поневолених народів. Треба, однак, виявити в цьому відношенні необхідну обережність, щоб згодом не прийшло гірке розчарування. Якщо справді можна припускати, що Ніксон обізнаний з цими проблемами і що він є рішучим прихильником свободи і права на самовизначення для всіх народів світу, то це не значить, що він спроможний цілковито змінити ситуацію. Як президент ЗСА, він насамперед дбатиме про інтереси своєї країни і втримання миру. Однак, якщо і в цій ділянці можна буде зауважити деякі зміни, хоча б в отих, може на початку нової каденції невловних, „нюансах", то це вже матиме своє значення...

Тяжко вгадувати майбутнє і ставити прогнози на підставі невідомих даних. Що залишається на сьогодні — це тільки „відчекати", як це, зрештою, роблять і европейські політичні кола, а навіть і провідні кола в Москві та столицях інших комуністичних держав.

ЛЕТЯТЬ ЖУРАВЛІ...

Над лугом летять журавлі,
Летять журавлі над полем...
Жалій — не жалій.
Не вернеться більше ніколи
Весна. Солов'їна весна.
І жайворінкове літо.
Й хоч ти не одна. Не одна.
А хочеться щось пожаліти —
Чи сонях, що ріс під вікном,
Чи лист ясеновий в цеберці,
Чи те, що притихло давно
В твоєму хорошому серці...
Стоїш на узгір'ї. Стоїш,
Мов дума. Тарасова дума.
І линуть з курних роздоріж
Невиразні гуки і шуми...
Взялась за спідницю дочка,
Голівка торкнулась коліна,
І пахне з малого ярка
Любистком і сіном...
Над полем летять журавлі,
Летять журавлі і журавки...
На єдиному зелен-стеблі
Дві квітки хитаються
плавко...

ВАСИЛЬ БОНДАР

ОГЛЯД ОДНОГО ЧИСЛА „ПРАВДИ"

Московська „Правда" — орган ЦК КПСС — це ніби обов'язкова лектура для совєтських громадян, джерело всіх закордонних вісток, взагалі голос верхівки комуністичної партії.

Перегляньмо одно число, що дійшло до Ню Йорку, з 20 листопада. Про що ж інформує „Правда" мільйони читачів, що підтримує і що заперечує, на що звертає особливу увагу?

Передова в цьому числі присвячена сільському господарству, із стандартною вимогою активніше працювати, бо „в колгоспах і радгоспах повільно підвищується урожайність полів, висока собівартість продукції, не розгорнена як належить боротьба за економію..." Це також підготова читачів, щоб не дивувались, коли почують через закордонні радіо, що СССР знову купує збіжжя в капіталістичних країнах.

Щоб піднести дух читачів, „Правда" знову й знову розписується про лет „Зонду 6" довкола Місяця і друкує великий огляд відгуків на цю подію закордонної преси, щоправда, за вийнятком західньонімецької — все з комуністичних газет у Монголії, „Іоміурі" з Японії, „Юніта" в Італії, які пов'язують той лет з... перемогою ідей комунізму.

Але летами на Місяць чи біля Місяця жити не будеш. Мусить і „Правда" спускатися на земні простори, до реального життя в СССР. Тут бачимо справжню картину „сонячного затемнення": „Де купити миску?" — запитують читачі з Краснодару. „Де купити дитячі штанята?" — запитують з Одеси. „А читачі чекають" — повідомляють із Туркменської ССР, зазначаючи, що в Ашхабаді бракує підручників і тому „десятки тисяч учнів сіли за шкільні лавки без підручників".

Який „комуністичний" вихід? — „Правда" інформує, що „вже кілька років твори туркменських авторів і навіть шкільні підручники друкуються поза межами республіки". Що ж замовчує „Правда"? — ту правду, що їх друкують у Росії, російською мовою, себто — зросійщують туркменських дітей. Російщать і маленький сибірський народ чувашів: „Яковлєв тісно пов'язував долю чуваського народу з долею російського народу". Вихваляючи якогось Яковлєва, московська „Правда" патетично заявляє, що його принципом було „приобщение чувашей к русской культуре"...

В ділянці внутрішньої економіки „Правда" ставить вимогу: розпочати збирати податки за авта не тільки з мешканців міст, з яких давно вже їх стягають, а й з мешканців села, які є власниками авт. Коротко — мова про ще один податок з населення.

Попишавшися такими „досягненнями" комунізму в СССР, „Правда" половину числа присвячує закордонним комуністичним партіям, які, мовляв, одностайно підтримують совєтську Росію, особливо партії в Південній Америці. Московська імперська газета відверто пише про завдання компартій у Південній Америці: „Комуністи тепер усі сили скеровують на те, щоб визначити конкретні шляхи, підготувати маси до справжньої, рішучої боротьби, яка у висліді, як зазначено в документах, може набрати збройного характеру". Це — осторога Кубі, щоб не заганялась вперед. Але Москва ніяк не проти комуністичних повстань у Південній Америці, вона лише вимагає старанної підготови до збройного виступу проти законних урядів Бразилії, Арґентини, Уруґваю та інших країн тієї частини світу.

Що найбільше непокоїть „Правду", так це дві речі: існування НАТО й існування могутньої і вільної Америки — ЗСА. Проти них у цьому числі газети повно випадів та наклепів.

І в кінці „Правда" з 20 листопада, у замітці „Недружній акт" атакує Юґославію за те, що там заборонили поширювати совєтські аґітаційні видання, в тому числі журнал з Москви „Земля Совьета", що виходить сербсько - хорватською мовою. В іншій статті „Правда" визнає, що окупації Чехо-Словаччини комуністичні партії Мехіко і Домініканської республіки були не схвалили, але тепер „розуміють свою помилку".

Як і щодня, багато в цьому числі „Правди" матеріялів, скерованих проти ЗСА: геть американську базу з Окінави в Японії, припинити війну у В'єтнамі, припинити „провокаційні лети американських літаків над Північним В'єтнамом", припинити „небезпечне є а мозабуття" НАТО, яке з допомогою ЗСА, мовляв, „підтримує міт про комуністичну загрозу"...

Отака московська „Правда". НАТО треба „припинити", а комуністичні партії в Південній Америці та інших вільних країнах мають підняти збройну боротьбу проти законних урядів; в СССР провадиться примусова денаціоналізація народів, їх російщення, накладаються нові податки на й без того вбоге населення, немає де купити миски і т. п., а в той же час Москва підштовхує комуністичні партії за кордоном, щоб вони активніше змагались за здійснення такого ж „раю" в своїх країнах. І все це намагається ЦК КПСС прикрити миролюбними гаслами та летами „спутніків" довкола Місяця... (Кю)

ЩЕ ОДНО „СОЮЗНО-РЕСПУБЛІКАНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО

На наказ із Москви в Києві зліквідовано „Союз спортивних товариств і організацій Української ССР" і створено, як сповістила „Радянська Україна" з 22 листопада, „Союзно-республіканський Комітет по фізичній культурі і спорту". Головою того союзно-республіканського Комітету призначили В. Кулика.

З НОВИХ ВИДАНЬ

ТАКОЇ ЛЕКТУРИ ПОТРЕБУЄМО ВСІ

Михайло Данилюк. Повстанський Записник. В-во „Свобода", стор. 288, 1968 р.

Читаю і перечитую, передумую й переживаю. І, як крем'янчанин — вчився в Крем'янці в Духовній Семінарії, учителював у ній 12 років — не можу не відгукнутись на цього „Записника", і не буде це рецензія, а лише враження, рефлексії.

Автор „Записника" Михайло Данилюк - Блакитний. Коротка його біографія на обкладинці, а в „Записнику" немало автобіографічного матеріялу, що кидає яскраве світло на автора, як на письменника - поета, палкого патріота, повстанця-бойовика.

Мова „Записника" досконала, жива, соковита і динамічна, як динамічна й особа самого автора і як динамічні події, п р е д ставлені в книжці. Та мова в якійсь мірі й імпресіоністична, бо у багатьох місцях, в оповіданнях про події поставлені ніби тільки віхи, часто-густо лише одне слово, один вигук, — а все інше має доповнювати вже читачева уява, — так і пригадує етюди, акварелі і мініятюри М. Коцюбинського.

За жанром „Записник"-щоденник у властивому розумінні цього слова, але багато дечого в ньому занотовано і представлено по багатьох роках після описаних подій, вже поза межами України. Тому не виключене, що деякі події, епізоди насвітлені так, що не зовсім відповідають фактичному їх перебігові, можуть бути навіть деякі недокладності. Однак, для мене це не таке важливе й суттєве.

Мою увагу в „Записнику" приковують такі ще живі в спогадах події. Мене захоплюють високі поривання, глибокий патріотизм і безмежна любов до України юнаків, справжніх героїв-учасників подій, представлених в „Записнику". І в цих моїх рядках головним чином мова про них, „незабутніх Повстанців", що їм автор присвячує свого „Записника".

По п е р е д мові розділ „Батьківщино моя". Це глибоко хвилюючі рефлексії про „безглуздя 20-го століття", про добу, що принесла жах усьому світові.

„Напередодні" — це пісня - гимн, апотеозування Волині. Бо глибоку драму переживала вона в царських часах темноти та відсталости, за всевладного польського „нє позвалям", в часах ренесансу, відродження Волині, врешті, в часах „визволителів" Сходу і Заходу. Це та Волинь, що „дрімала 200 років", а проснулась завдяки невтомній і відданій праці тих, кому такою дорогою була Україна. І все це сталось ще поки „старші постаріли", коли відмолодились батьки, змужніли сини, а Лесі Українки „жити хочу" стало законом дня. Її відродили „міцні руки" трьох поколінь: відроджених — „тутешніх", розбуджених вітром революції вісімнадцятого року, і вже нових, сільського, міського, робітничого, студентського й інтелігентського молодняка. „І ми—кінчає автор своє експресійне, вогненне слово в цьому розділі — даємо руки. Юнацькі й пруживі. Віддані. До кінця".

У дальших розділах „Записника" — це вже те найістотніше, до чого автор підготовляє читача. Це, я б сказав, епопея геройських чинів отого вже третього покоління, цього молодняка-юнацтва, тих величних подій, що відбувались на Крем'янеччині і частинно в Дубенщині.

Як у калейдоскопі, змінюються пейзажі, місця, де відбувались події — села, містечка і Крем'янець — і сотні учасників тих подій. Підготова розпочалась властиво Блакитним: організація боївок, розшук і роздобування зброї, стеження за рухом німецьких колон, турботи за харчування, наради. Зустрічі провідників - командантів, надзвичайна спритність зв'язкових у терені, активність інформаторок - дівчат і, нарешті, вже сама акція: напади на окупанта, бої, розбиття в'язниць, рейди. Цей увесь рух, цю надзвичайну акцію живо і картинно зобразив мистець - автор, я б не перебільшуючи сказав, — промотор тих подій. Видно, навіть у найбільш скрутних ситуаціях брався він за олівець, щоб хоч кількома словами занотувати чи якусь розмову, чи якийсь фрагмент якогось епізоду.

Молодь! А між нею — немало так добре знаних, близьких і дорогих мені, які незадовго перед тим були моїми учнями, а тепер уже повстанці - бойовики, організатори, на керівних постах...

Дія розпочинається першою офіційною зустріччю представників двох підпільних сіток. Шкода, що докладно в „Записнику" не згадано, що то за „сітки", і хоч у кількох словах не подано, так би мовити, їх ґенези, бо далі автор часто оповідає, як ті „сітки" перетворились в окремі табори. Щойно почалось, а вже дядько Степан з докором промовив: „А що ж ви думаєте? Зібрались за Україну воювати, а сюди приходите й сперечаєтесь — хто кращий?" Вже яскраво зарисувались, що є „одні й другі", а це нічого доброго не віщувало. І, на жаль, пізніше сталось, що одностайний повстанський табір розпався, вбитий був клин поміж „одними й другими", і вже в обличчі ворога створились два табори, оці ворожі одне одному „середовища", що й у наші часи так від'ємно відбивається на житті всієї української громади у вільному світі.

Перша дата у „Записнику" — 17 червня 1942 року. І вже на повстанській арені десятки й сотні отих одчайдухів, спрагнених чину — воювати за Україну. Ясна

(Продовження на стор. 4-ій)

СВОБОДА ЦІНИ НЕ МАЄ

Ярослав Гайвас

(8)

Під крамницею стояли обидва зв'язкові. Їм я крикнув тільки „вже" і завернув під студентський будинок. Це було недалечко, але в міжчасі, видно діставши доручення, поляки рушили в напрямі Академічної вулиці. „Невже ж акція не вдасться?" — подумав я і холодний піт потік мені спиною. Та в цей момент у гущі студентів загриміла петарда. Все затихло, неначе заворожене. І нагло залунало „бий!"

Почалася типова для такої акції метушня. Здезорієнтовані поляки стояли хвилинку, доки повітря не наповнили зойки і стогони побитих. Почався бедлам. Нагло зникла войовничість і бута панських синків, і вони розбігалися, хто куди. Тяжко було втриматися на ногах. Шум бійки зростав, здавалося, що було тут не тридцять наших хлопців, а сотні. Хтось кинув каменем у шибу, і з дзеньком посипалося скло. За ним почали дзенькотіти інші шиби. В цей момент вибухла друга петарда. І це вже доконало: поляки тікали, хто куди міг, і треба було уважати, щоб втриматися на ногах й не бути стратованим. Наші боївки скінчили своє діло...

Ще тої самої ночі виявилося, що польська група з Політехніки йшла на Маслосоюз, куди ішли також групи з інших студентських домів. Маса з Лозінського мала викінчити недалекий Центросоюз. Коли польська група з Політехніки дійшла до костьолу Єлисавети, хтось з неї побачив український напис на крамниці і кинув у її вікно камінь. За ним інші почали кидати каміння. Наші хлопці вирішили, що це вже поляки приступили до протиудару, і несподівано для обидвох сторін почався бій. Поляки, заскочені зсередини, хто почав розбігатися, а хто битися з невидним ворогом. Скільки їх побили власні друзі, так і залишилося невідомим. Одначе, їхня група тут же і розлетілася. Зате інші, з інших студентських домів таки до Маслосоюзу дійшли, але, зустрівшись з несподіваною протиакцією, тотального удару Маслосоюзові таки не завдали.

Обговорюючи обидві акції, ми усвідомили, що почали щось, що прибиратиме широкий засяг. І нам стало ясно: хоч ми всі члени й вихованці ОУН, активні учасники її дій, удач та невдач і вже чимало досвіду придбали за довгі роки нещадних зударів з ворогом, такої акції самі не попровадимо. Для цього треба притягнути всіх. Рішили починати з молоді. Наладнання співпраці з Пластом, який уже від років був нелеґальний, взяли на себе Р. Шухевич і С. Костецький. З „Соколом" ми вже наладнали зв'язок. З Лугами рішили почекати, щоб приглянутися, як реаґуватимуть. Тоді прийшли на чергу політичні партії. Як першу взяли ми Фронт Національної Єдности Дмитра Палієва. На зустріч туди пішли ми вдвох з Р. Шухевичем.

Там спрямовано нас до одної з кімнат, де залишено на якийсь час самих, і ми мали змогу розглянутися. Це й було ціллю панів з ФНЄ. В кутику кімнати на малому столику лежав стос паперів, листів, телеграм. Ми, очевидна річ, підступили, щоб розглянути їх. На самому вершку був лист від Митрополита Шептицького з побажанням для Д. Палієва з нагоди його уродин чи якоїсь річниці, а під сподом цілий ряд листів з таким самим змістом.

— Пробує заґітувати нас! — завважив Шухевич, і ми засміялися.

Палїїв прийшов у товаристві другого громадянина. Представив його, як Демчука чи Демковича, колишнього вояка наших армій. Був він кріпко збудований, в середньому віці, як на тодішні наші оцінки. Палїїв вже знав, про що буде мова, знав про обидві акції і зразу вказав нам на свого приятеля, як на зв'язкового від них до нашого керівництва.

Я багато дечого чув перед тим про Д. Палієва, про його сприт і хитрість і сподівався крутих висловів та маневрів. Однак, він відразу перейшов до суті речі, заявив, що вони в започатковану нами акцію включаються, знають, хто акцію веде, і мають до тих людей повне довір'я. Для мене стало ясним, що хтось з нашої п'ятки вже перед тим з Д. Палієвим про це докладніше говорив, а теперішня розмова є тільки формальним закінченням. Опісля я довідався, що Р. Шухевич це все підготовив.

Я порушив можливість розбудови керівництва й включення в нього нових людей, на що Д. Палїїв завважив, що, на його думку, існуючий склад задовільний і компетентний, а коли б зайшла потреба поширювати його, тоді буде час про це поговорити.

Призначений від їхньої групи зв'язковий перевів розмову на організаційні й тактичні питання. У висліді ми не лише довідалися, скільки людей від них можна сподіватися, а й скільки вони взагалі можуть привести й скільки це забере часу. Нарешті домовилися ми, що в їхніх приміщеннях буде один із зв'язкових пунктів для керівництва акції, а в крайній потребі вони можуть примістити у себе й людей, які готовитимуться до якогось завдання.

З іншими групами й партіями рішили ми відбути розмови пізніше, перевіривши наперед ґрунт, до кого звертатися, бо всіх не хотіли втягати в довір'я. Нам усім на диво польська преса зовсім не згадала про обидві акції. А тільки „Вєк Нови", що був відомий зі своїх тісних зв'язків з командою поліції, помістив редакційну з осторогою, що випадки останніх днів, якщо вони далі так розвиватимуться, можуть принести з собою різні несподіванки, і польська суспільність мусить бути приготована на них.

Відзначення 50-річчя Листопадового Зриву у Вашингтоні

ОбВУА відділ у співпраці з місцевою Пластовою Станицею та Об'єднанням Українців у Вашингтоні влаштували урочисте Свято П'ятидесятиліття Листопадового Чину та створення Української Галицької Армії. Свято відбулося 16 листопада в залі Церкви Пілігримів при вулиці „Пі" ч. 2201.

Започато свято американським гимном, відіграним на піяно панною Л. Дячок. Привітав присутніх і відкрив Свято голова місцевого відділу ОбВУА В. Сімянців, заступивши хорого в той час сотника Петра Петрика найстаршого старшину УГА на терені Вашингтону і команданта бригади УГА в роках 1918-1920. Він назвав за іменами сімох колишніх старшин і підстаршин УГА, які живуть у Вашингтоні та були приявними на тій академії.

Святочну промову виголосив ред. Іван Кедрин-Рудницький, кол. старшина армії УНР, провівши присутніх по сторінках історії тих вікопомних днів та вказавши на животворчі наслідки, які діють ще тепер і певно довго ще діятимуть на наступні покоління.

Спогад с. п. УСС-а Миколи Пачовського, члена місцевого від. ОбВУА про те, як він брав участь у вивішуванні українського прапору на ратуші м. Львова в день 1-го листопада 1918 р., прочитав п. Микола Ставничий.

Пані Марія Ясинська-Мурована, сопрано, своїм чудовим співом чарувала слухачів, які за те нагородили її оплесками та примусили до наддатку. Акомпаніямент вів маестро Дж. Шміт.

Пластуни розвідчики Ірена Максимюк деклямували „Зложім борцям хвалу високу" У. Кравченко, а П. Ставничий „Листопад" В. Ворскли. Молоді деклятори добре схопили зміст і з чуттям передали його.

Деклямація пані У. Сось „Стрілецька шапка" глибоко зворушила слухачів і ствердила досконале володіння артистки живим словом.

За створення високо-мистецької праграми Свята та за її переведення треба дякувати п. Степанові Максимюкові. Пан інж. Т. Дячок багато труду і хисту уклав в оформлення сцени і залі тогочасними військовими відзнаками. Пластова стійка біля прапорів і відзнак гармонійно доповнювала декорації. „Ще не вмерла Україна", відспіване присутніми, закінчило свято.

В. Сімянцев

ВОЛІ ШАРИЙ-ХОМИЩАК В ОСТАННЮ ДОРОГУ

Українська спільнота в діяспорі понесла чергову болючу втрату в особі св. п. Волі з Шарих Хомищак, ще молодої прикладної дружини і матері, ревної громадської робітниці і талановитої артистки живого слова.

Вона народилася в Україні 26-го липня 1926 року, а померла в Каліфорнії по довгій і важкій хворобі на 42-гому році життя 22-го жовтня 1968, залишивши в жалобі свого чоловіка інж. Олександра, двох дітей — Конрада і Марту, сестру Людмилу Волянську та вітчима — адв. д-ра Миколу Вроблевського і дальшу родину.

Найближча родина, її приятелі та гурт нашого громадянства віддали їй останню прислугу в молитвах за спокій її душі на панахиді, на поминальній Богослужбі та на похоронних відправах, відпровадивши її тлінні останки до могили на українському католицькому цвинтарі в Сиракюзах 26-го жовтня 1968, де вона спочиває коло своєї матері, яку вона тут похоронила перед виїздом із цього міста.

Покійну працав у церкві о. шамб. Василь Середович, над могилою голова місцевого Відділу ООЧСУ п. Василь Жмур, а на тризні, влаштованій п. Теодором і Марією Яремами в Українському Народному Домі, д-р Михайло Логаза.

Покійна вийшла з родинного дому в далекий чужий світ напів сиротою, бо її батька змололи жорна московсько-большевицького терору, як вона була ще малою дитиною. З родинного дому батьків — Івана і Марти Шарих, учителів середніх шкіл в столиці України, покійна винесла на чужину глибоку любов до своєї Батьківщини, яка була дороговказом її життя і праці для своєї спільноти.

Вищу освіту здобувала покійна на еміграції, студіюючи медицину в Німеччині, і виїхала до Америки майже безпосередньо перед закінченням студій. Ще в Німеччині брала участь в організованому житті українських скитальців; була активною в ЮСУМ-і і була членом його Головної Управи. Працювала тоді деякий час в редакції В-ва Богдана Кравцева та в радіопередачі Миколи Лівицького. Працювала теж у складі театру „Ренесанс". Була ученицею відомої артистки Малишко-Федорець із театру Садовського і мала всі дані стати визначною артисткою сцени, бо крім прекрасної зовнішности мала талант, що його проявила передусім у комічних ролях. Приїхавши до Америки у 1951 році, закінчила студії хемії і працювала у фармацевтичній фірмі „Брістоль".

В Сиракюзах зазнала і горя і радощів, бо поховала тут свою улюблену матір і тут почала своє родинне життя, одружившись з інж. Олександром Хомищаком та привівши на світ двох діточок.

Сиракюзька українська громада пам'ятає покійну, як вродливу, життєрадісну і жертвенну громадську робітницю, зокрема її милозвучну українську мову, бо вона часто говорила з одної із місцевих радіостацій, чарувала слухачів зі сцени в театральних виставах та громадських імпрезах.

Українська сиракюзька громада, а зокрема Громадський Комітет Українських Радіопередач згадує покійну з вдячністю за її жертвенну співпрацю і шле її благородній душі останнє: „Прощай"!

Д-р Михайло Логаза

Представники організацій Ню Йорку закликають до складання Національного Датку

Ню Йорк. — Минулої середи, 27-го листопада 1968 р. в Народному Домі відбулася нарада представників місцевих організацій, метою якої було вислухати звіту своєї централі — Об'єднаного Комітету з діяльности за останні місяці, намітити дальшу працю та окремо обговорити успішне закінчення збірки національного датку на терені Великого Ню Йорку за 1968 рік. Збори відкрив і ними проводив голова Комітету адв. Роман Гуглевич, який склав звіт з виконаної праці в минулому чвертьріччі, після чого з'ясував пляни дальшої праці, а зокрема підготову свята 22 Січня, яке відмічуватиме 50-річчя відновленої соборности української держави та об'єднання українських земель. В дальшому обговорив він підготову 100-річного ювілею Матірної Просвіти у Львові. Містоголова Комітету та директор канцелярії УККА мґр. Іван Базарко доповнив звітування голови зокрема подаючи заходи УККА для відзначення ювілею „Просвіти", а касир УККА, Ярослав Падох, поінформував про загальний стан цьогорічної збірки національного датку, а зокрема про стан збірки на терені Ню Йорку й вимоги для її успішного переведення. Він запропонував, щоб місцеві організації перевели своїм заходом збірку національного датку поміж членами своїх управ і членства та, для доброго прикладу, склали відповідну пожертву від самої організації, пригадуючи, що нарада центральних організацій вирішила, що в засаді центральні установи повинні скласти по сто, а місцеві бодай по 25 дол. річно. Інформуючи про звернення деяких центральних організацій і Союзів до свого членства скласти даток, він закликав інші установи піти їх слідом. Голова Об'єднаного Комітету адв. Р. Гуглевич підкреслив, що переведення поміж членами збірки національного датку мусить стати інтеґральною частиною праці і завдань всіх установ. В дискусії, яка розвинулася після цих доповідей, ствердженo конечність побудови постійного збіркового апарату, як основи систематичної і успішної збірки, та допомоги в збірці і в працях УККА наших не лише світських, але й церковних громад, подібно, як світські громади допомагають у церковних справах і акціях. В дискусії взяли участь д-р О. Соколишин, який пригадав, що з початком грудня в Народнім Домі буде відкрита виставка з нагоди 100-річчя „Просвіти"; М. Шпонтак, який запропонував переводити збірку національного датку також перед церквами; інж. С. Гусаківський, який репрезентував на нараді Відділ УККА в Бруклині; д-р Сидор-Чарторийський, п. Є. Манацький і ін. Під кінець прибули на залю нарад голова нюйоркської Студентської Громади Ю. Савицький та член її виділу студентка Х. Камінська, які запросили приявних і членів їх організацій на зустріч студентів з громадянством, яка відбудеться в неділю 8-го грудня 1968 в Народнім Домі о год. 2 пополудні. Закриваючи нараду, голова поінформував представників організацій, що в домівці „Самопомочі" вони одержуть потрібну кількість збіркових бльочків, які треба вповні використати й то не пізніше, як до кінця цього року. Він висловив певність, що місцева громада досягне свою скромну мету: десять тисяч долярів національного датку в 1968 році, яка запевнить Ню Йоркові повне першенство серед усіх громад ЗСА.

Польська закордонна преса про чистки і переслідування в Україні

Чикаґо. — Польська газета „Америка-Ехо" ч. 47, а перед нею ще часопис „Вядомосці" з лондону опублікували замітку під наг. „По трупах", в якій, спираючись на статистичні дані лондонського колюмніста Бернарда Левіна, звернено увагу на довгий список комуністичних самознищень в СССР. Так, у 1936 р. з усіх 11 міністрів уряду СССР були розстріляні 9 осіб, із 7 членів Політбюра ЦК КПСС зліквідовано 5, зліквідовано майже всіх секретарів так зв. республіканських партійних організацій і т. д. Переходячи до Брежнєва, польські закордонні газети згадують, що „він розпочав свою кар'єру в Україні по драбині, складеній із трупів своїх товаришів: за виключенням одного члена Політбюра в УССР, всі інші були знищені, як і місцеві секретарі комуністичної партії". Те ж саме чинив Косиґін у Ленінграді й області, заки сам вибивсь на керівний пост у Москві.

ГРОМАДА В СТ. КЕТРИНС ПЕРША

(Закінчення зі стор. 1-ої)

лю „Дунай" під проводом Ореста Самця. Під час концерту, крім ред. А. Драгана, коротко промовляли всч. о. декан д-р М. Комар, заступник головного предсідника УНС і директор Канадійської Канцелярії УНС Богдан Зорич, головний радний і обласний організатор Василь Дідюк, заступник голови Комітету Відділів Ніяґарської Округи, яка разом з Канадійською Канцелярією УНС була співорганізатором цієї імпрези, Єфим Омельченко та один із найстарших діячів УНСоюзу Мих. Боровський. Перед закінченням концерту двоє маленьких членів УНСоюзу вручили п. Квітці Зорич-Кондратській та п. Орестові Самцеві китиці червоних рож. Концерт закінчено співом українського національного гимну „Ще не вмерла".

Управа Чорноморського Дому великодушно відмовилась від будь-якої заплати за винайм залі на концерт, виявляючи в той спосіб свою вдячність УНСоюзові, який гіпотечною позичкою допоміг збудувати цей осередок громадсько-культурного життя в Ст. Кетринс.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149-2 ave.

● *З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку* повідомляють, що в п'ятницю 6 листопада відбудеться там Концерт Молодих. Піяністка Марта Чапельська відіграє Сонату Л. Ревуцького, а Христина Осадца-Авкшиє, меццо-сопрано, відспіває пісні Малера, Шуберта, Кос-Анатольського, Стеценка і Степового, при акомпаніяменті Марти Чапельської. Слово про Л. Ревуцького виголосить Роман Савицький мол. Початок о год. 8 веч.

З НАГОДИ 50-ТИ РІЧЧЯ АКТУ ПРОГОЛОШЕННЯ СОБОРНОСТИ УКРАЇНИ — 22-ГО СІЧНЯ 1919 РОКУ — СКЛАДАЄМО НА ПОЛІТИЧНУ АКЦІЮ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР СКРОМНИЙ ДАР 50.00 ДОЛЯРІВ.

ЩОБ ЗАПОЧАТКУВАТИ „ЛАНЦЮГОВУ АКЦІЮ" В ДОПОМОГУ УНР, ЗАПРОШУЄМО ЗРОБИТИ ТЕ САМЕ ВШ. ПАНІВ: РЕД. ЯРОСЛАВА ГАЙВАСА Й ІНЖ. ВОЛОДИМИРА ЯВОРСЬКОГО (З ІРВІНҐТОНУ) ТА Д-РА ВОЛОДИМИРА СОКОЛОВСЬКОГО (З ЧИКАҐО).

ЯРОСЛАВА ТА ОСТАП ОЛЕСНИЦЬКІ

Адреса Фінансового Комітету УНР у Ню Йорку:
UKRAINIAN FINANCIAL COMMITTEE
P.O. BOX 95, COOPER STATION
NEW YORK, N.Y. 10003

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
8-го грудня 1968 року
бл. п.
о. МИКОЛИ ПРИТУЛЯКА
совітника єпископської консисторії, капеляна при Австрійській Армії, катехита українських гімназій в краю та члена багатьох організацій,
відправляться
ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ
в неділю, 8-го грудня 1968 р.
о год. 8-ій ранку в катедрі СВ. МИХАЇЛА при 96, 1-ша вулиця, ПАССЕЙК, Н. Дж.;
о год. 12-ій дня в церкві СВ. МИКОЛАЯ при Президент вул. в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.
Просимо про молитви за Душу Покійного.
Родина СМОРОДСЬКИХ і БОГДАН БАРАБАШ

Концерт Романа Придаткевича в Клівленді

З радістю я довідався, що в неділю вечором, 8-го грудня, в залі „Лит Тієтр", в Парма Сіньйор Гай Скул в Клівленді відбудеться композиторський концерт українського скрипака й композитора Романа Придаткевича при співучасті піяністки Ганни Придаткевич-Кухарчук. Вислови захоплення наших композиторів-музикознавців Зіновія Лиська, Василя Витвицького, Бориса Кудрика піддержують мої погляди, а Антін Рудницький виразився в „Свободі", що „особливе місце займає Роман Придаткевич . . . тому, що як скрипак-композитор він одинока цього роду постать в українській сучасній музиці . . . виступи його рідкі — безумовно зарідкі".

Це все є чимсь, що змушує кожного думаючого українця заінтересуватись особою великого мистця, який ввесь час свого життя пропагує українську музичну культуру в неукраїнському оточенні. Вийшов він з патріотичного українського середовища української академічної гімназії у Львові, там же з Українського Вищого Музичного Інституту, був визначним членом Української Галицької Армії, був викладачем Інституту Нар. Освіти та Театрального Інституту ім. Тобілевича в Одесі і був особистим близьким приятелем проф. Михайла Є. Слабченка, Василя Пачовського, Станислава Людкевича, Філярета Колесси, Остапа і Нестора Нижанківських, Уляни Кравченко, Миколи Голубця, Евгена Перфецького, Луки Мишуги й інших.

Придаткевич є автором українських капітальних творів як Симфонія Українського Возз'єднання; Симфонія Тополя Т. Шевченка, якраз недавно надрукована музичним відділом Стейтового Університету в Моррей, Кентакі; Симфонія Гетьман Мазепа. Тепер приготовляє одну з його симфоній для виконання в січні 1969 р. Симфонічна Оркестра міста Овенсборо в Кентакі.

Переїжджаючи в ділових справах через стейт Кентакі, я відвідав маестра д-ра Романа Придаткевича і його добродійку пані Лідію. Ось несподівано я довідався, що якраз в той день, 10-го листопада відбудеться його власний концерт в залі Кентакі Веслеян Коледж, в Овенсборо, де Придаткевич вже другий рік є гостем-професором.

Було самозрозуміло, що я повинен обов'язково бути на виступі славного українського мистця, який всюди, де є нагода, старається репрезентувати українську музичну культуру. Я знав, що симфонічною музикою Придаткевича цікавляться і виконують світової слави диригенти як Леопольд Стоковський (Симфонія Українського Возз'єднання), Говард Гансон (Українська Оркестрова Сюїта), Волтер Сускінд (Симфонія Тополя) й інші. Однак я ніколи не бачив, як реагує інтелігентна американська публіка на українські твори, які мимоволі мусять порівнювати до музики світових клясиків. Кілька творів цих клясиків було включено в програму.

Один зі старших слухачів під враженням повільної частини Бетговенової Сонати розплакався, та українські музичні твори викликували бурі оплесків. Ними були Скитальча Соната, з кантом про Страшний Суд і Пречисту Діву — Придаткевича, Варіяції на Українську Пісню — В. Костенка, Пісня Суму — Зіновія Лиська, Коломийка — М. Гайворонського-Придаткевича і Гуцулка — Придаткевича. Ось, подумав я, без коштовної пропаганди можна неукраїнцеві промовити без слів до серця і виразити, що наша справа є чесна і заслуговує на піддержку культурного світу. Що воно так, треба було тільки побачити захоплений вираз обличчя декана коледжу та інших поважних професорів.

Концерт Романа Придаткевича в Клівленді, — це після концерту проф. Дарії Каранович, піяністки, друга епохальна подія в житті нашої Клівлендської громади. Унікального значення концерт Романа Придаткевича повинен зацікавити широкі круги нашого славного громадянства, яке вміє оцінити заслуги справжнього мистця і патріота, а також піддержати почин Українського Музичного Інституту в Клівленді для піднесення української музичної культури серед нашого громадянства. До них часто можна добратись тільки піснею та вартісною рідною музикою. Не дозволяймо, щоб наше громадянство проґавило цю чудову і рідку нагоду почути українську музику в її найкращому виконанні. Пояснення в краінській та англійській мовах допоможуть слухачам бути в курсі музики та її розуміти.

Так до побачення на концерті Придаткевича і любителі музики і всі добрі люди!

М. С.

Пам'ятник загинулим „від підлої руки українських буржуазних націоналістів"

Київ. — „Молодь України" з 22-го листопада на першій сторінці помістила велику фотознімку, що зображує новий високий пам'ятник: на п'єдесталі сидить дівчина, а біля неї стоїть молодий чоловік, тримаючи в піднесеній угору руці щось що нагадує піонерський „галстук". Це повідомляє газета „пам'ятник комсомольцям села Трудович, Золочівського району на Львівщині, що загинули від підлої руки українських буржуазних націоналістів". Хто були ті, що загинули, коли і за яких обставин, газета не інформує, як не подає й тексту напису на пам'ятнику, хоча підкреслює, що „пам'ятник львівського скульптора Я. Чайки було споруджено коштом комсомольці області". Подібних скульптур встановлено в Україні за останній час десятки, особливо на території західних областей, де УПА провадила найдовше бої з комуністично-московським окупантом і його вислужниками — за совєтськими офіційними даними до 1952-го року.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

ЧИСЛО НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ НА ТОВАРИ тривкої вартости в жовтні цього року збільшилося на 7.7 відсотка, це значить на один більйон долярів і становило разом із давнішими замовленнями 30.5 більйона дол. На 400 мільйонів дол. збільшилися замовлення в ділянці транспортового еквіпунку, на 200 мільйонів дол. на електричні й неелектричні машини, за 300 міл. дол. в продукції металів. Збільшення нових замовлень свідчить про це, що бизнесмени не передбачають господарської знижки в найближчому часі.

СОВЄТСЬКИХ ВОЯКІВ З ОКУПАЦІЙНИХ ВІЙСЬК У ЧССР РОЗТАШОВУЮТЬ після повороту до Совєтського Союзу у віддалених сибірських місцях — подає „ЮС Ньюз енд Ворлд Ріпорт". Багато совєтських вояків розчаровані й розжалені інвазією СССР до ЧССР після того, як їх прийняли чехи і що вони там побачили. Совєтські власті ізолюють тих власних військовиків, які стали „заґрозливими" для Москви.

В УРЯДІ АВСТРАЛІЇ ПОДІЛЕНІ ДУМКИ: одні боронять політики тісної співпраці з ЗСА у справі оборони Південної Азії проти комуністичної загрози, інші доражують вернутися до політики ізоляціонізму й проголосити засаду „фортеці Австралії" із обороною австралійського континенту власною атомовою зброєю. Покищо Австралія офіційно зобов'язалася боронити Малайзію і Сінгапур проти нагляду збоку Комуністичного Китаю.

МОЛОДША ДОНЬКА НОВОВИБРАНОГО президента панна Юлія Ніксон одружиться з внуком колишнього президента Д. Д. Айзенгавера — Дейвідом. Вінчання відбудеться 22-го грудня в Ню Йорку в Колегіяльній церкві при П'ятій авеню і 29-ій вулиці. Про це повідомила пресова секретарка пані Ричард Ніксон пані Джері Ван дер Гювел. Обидвоє молодят мають по 20 років, вони не хотіли, щоб їхнє весілля відбувалося в Білому Домі, і вирішили повінчатися в Ню Йорку. Весільне прийняття відбудеться в готелі Пляза для 400-500 гостей, членів родини та найближчих приятелів обидвох родин. На запит журналіста, чи на прийнятті буде президент Джансон із дружиною, секретарка відповіла, що „якщо вони є близькими приятелями, то будуть".

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПРОГОЛОСИВ широку заяву у відповіді на становище Атлантійського Союзу (НАТО), який перестерігав СССР проти будь-яких нових аґресивних авантур. Москва застерігається, щоб НАТО не виступало в ролі оборонця країн, які до нього в цій справі не зверталися, — це був натяк на Австрію і Югославію, яким державний секретар Дін Раск обіцював допомогу, коли б Москва напала на них. Совєтська заява твердить, що СССР „має право" користуватися водами Середземного моря, яке межує з Чорним морем, і що совєтська воєнна фльота на Середземному морі має на увазі „збереження миру" в тому обширі. Зрештою, заява СССР не згадує про ЧССР.

ТАКОЇ ЛЕКТУРИ ПОТРЕБУЄМО ВСІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

горіла їм ідея України, Вільної, Незалежної, хоч більшість з них і не думала про те, до якого нерівного бою вони стають. Це ті герої, що їх Улас Самчук в одній статті у „Волині", яка виходила в Рівному, назвав „хлопцями з лісу". За ту статтю його не раз і не два тягали до гебітскомісаріяту.

„Хлопці з лісу" рвались до чину. Але „на горі", в області, ще не було ясно вироблених плянів, і повітова команда на Крем'янеччині почала діяти на власну руку — перший успішний рейд відбувся на Шумськ у жовтні 1942 року.

1943 рік. Несила відтворити хоч найголовніші моменти, етапи й епізоди в повстанських діях того року. Відбувалась боротьба з ворогом не на життя, а на смерть.

Ось уривок з одної наради в Хоминій стодолі: „Усі палко говорили. Блищали очі, кулаки стукали об стіл, і віддих юнаків ставав гарячим. Іскри рвались у сокаx..." Бо — „вивозять молодь! Грабують хліб! Народ стріляють! Чого нам ждати? Коли дасте наказ?" А хуторянин - селянин Хома підсумовує: „Ми згинемо геть усі. Але виходу нема. Нам позабирали все, лишилась тільки честь. Її віддати сором. Я вам кажу: повставати безнадійне, а довстати треба!"

Карти були кинуті, і в 1943 році повстання набрало найширшого розмаху, революційно - визвольного змагу. Панораму геройських дій українських повстанців на Крем'янеччині в тім часі, треба признати, по-мистецьки представив автор „Записника".

Багато жертв забрала ця геройська боротьба за Вільну Україну. „Тепер ти, Україно, знаєш, — промовляє в імені співбойовиків Блакитний, — ми лише перші лави новітньої доби. І віддаємо тобі те, що маємо найкраще: любов і нашу кров". У довголітній історії нашої Матері - України боротьба за її волю вславилась великими чинами й скропилювалась ріками крови її синів..

І на честь тих незабутніх повстанців, яким автор присвятив свого „Записника" і які поклали голови за ідею Незалежної України Держави, — за Шевченком, перефразовуючи його слова з „Неофітів", — я б хотів сказати: Хвала, хвала вам, лицарі - повстанці, на віки, на віки вічні похвала...

У „Записнику", як справжньому літературному творі, немало глибокодраматичних картин - описів, що зворушують читача і викликають сильні емоції. Ось найбільш характеристичне місце з них: присілок у морозну ніч, якого „культурна дич двадцятого століття вдарила багнетом". Лежать примерзлі хлопці, хати присілка догоряють. Живих нема. Лишилась тільки мати, ранена багнетом. „А на вербі її єдиний син. Шнурок міцний, і конаюча мати не всилі перерізати його серпом"... Аж мимоволі стає, коли читаєш ці рядки (стор. 139-140).

Інші картини: славний історичний, старовинний Стіжок і бій за нього (стор. 181-86), геройська смерть Василя і похорон його під хрестом на горі (стор. 129-32), смерть на стійці зв'язкової Гані і похорон її на горбі, „щоб усі люди бачили Ганину могилу. Щоб повстанці, проїжджаючи, шапки скидали"... (стор. 201-206).

Чи такі оповідання, скажемо, як оці згадані — не мусіли б мати місця в читанках для молоді?

Не можу хоч кількома словами не згадати ще про один фрагмент: свячення пасок у повстанському таборі недалеко Стіжка. Це, коли повстанський капелян, о. П. Д., кропив свяченою водою писанки, намети, молоді голови... А проходячи біля зброї, набоїв та кулеметів, зупинився, і, ніби щось подумавши, промовив: „Мені Бог простить. І вас свячу на ворога й супостата"... Так і пригадується подібна дія з „Гайдамаків" Шевченка.

„Повстанський Записник" — це єдиний в своєму роді, великої художньої вартости твір. Як то добре було б, якби він став „свшан - зіллям" для нас, старшого покоління, бо й ми, що так далеко від Рідного Краю, потребуємо цього „зілля". А ще більше потребує цього „свшан - зілля" наше молоде покоління, наша молодь. Такої лектури потребуємо всі ми.

о. Филимон Кульчинський

УКРАЇНСЬКИЙ ІНТЕРНАТ У НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Український „Інтернат Рідної Школи", який мав минулого року 16 учнів і з яких закінчили успішно рік 10 осіб, цього року розпочав працю вже з 20 хлопцями й дівчатами з різних країн Европи. Префектом Інтернату є надалі професор Вол. Максимович, виховницею дівчат — Віра Лавриненко. Голова „Рідної Школи" проф. Степан Шах та Комітет повідомляють, що видатки на дітей в Інтернаті перевищують надходження, і тому прохають можливої допомоги на адресу:

Ukrainischer Schulverein
"Ridna Schkola"
8 Muenchen 2
Dachauerstr. 9
West Germany

ПЕРШИЙ ТОМ „РОСІЙСЬКО - УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА"

„Літературна Україна" з 26 листопада повідомила про „Русско - Украинский Словарь", перший том якого вийшов у в-ві „Наукова Думка" в Києві, у виданні АН УССР: „У порівнянні з російсько - у к р а їнським словником 1948 року новий словник має значно більший обсяг. У ньому вміщена найбільш уживана лексика й фразеологія сучасної російської літературної мови, близько 120 тисяч російських слів з перекладом їх на українську мову, серед них також значна кількість наукових термінів, термінів літератури і мистецтва, ілюстрованих прикладів переклад окремих словосполучень російської мови". Не зазначено накладу того видання, що вийде в 3 томах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 8-го ГРУДНЯ 1968 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва Любов — 45-ий Відд. о год. 11:30-1:30 в домі УАГорожан, 847 Franklin St. Проситься прибути і вирівняти вкладки. — Управа.

ЧЕТВЕР, 12-го ГРУДНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва УНДім — 316 Відд. у вище згаданому домі. Є важні справи до полагодження. — Управа.

СУБОТА, 14-го ГРУДНЯ 1968 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7-ій по пол. в УНДомі при 90-96 Фліт вул. Буде рішено, коли відбути річні збори. Проситься вирівняти чл. вкладки. — А. Шаран, М. Варан, С. Островський.

СУБОТА, 21-го ГРУДНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Т-ва УНДому — 316 Відд. о год. 7:30 веч. На порядку: Звіти, вибір Управи на 1969 рік, плян на наступний рік, пропозиції зміни статуту та інші важні справи. Проситься членство прибути. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 6101. Запаси біфштеку!

— Маємо 58 біфштексових лелек із підскубаними крилами, Іто . . . Це знаменитий запас доброго червоного м'яса! Ти краще тримай кий, коли зближаєшся до них! Ми завудимо тих птахів для нашої м'ясної резерви . . .

— Що ж тепер будем досліджувати в Тарзанівщі? Чи розшуки за золотом? — Я не знаю, що знайдемо, але це озеро, при якому лелеки знаходять корм, потребує дослідів. На мою думку!

— Вода з затоки цього озера цілі століття вливається в онте озеро. . . але . . . якось рівень води ніколи не змінився! Можливо, що ми вияснимо „чому!